

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

กระแสของโลกาภิวัตน์ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ในทุกด้าน ความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้เชื่อมโยงโลกเข้าด้วยกันในลักษณะโลกไร้พรมแดน มีการไหลเวียนอย่างเสรีและไร้ขีดจำกัดของข้อมูลข่าวสาร โดยมีความรู้หรือการศึกษาเป็นกลไกสำคัญของการพัฒนา โลกยุคปัจจุบันและอนาคตจึงเป็นโลกแห่งการแสวงหาความรู้ และใช้ความรู้เป็นฐานอย่างเข้มข้นเพื่อเพิ่มศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของแต่ละประเทศ ดังนั้นเมื่อโลกก้าวสู่สังคมและเศรษฐกิจฐานความรู้จึงผลักดันให้เกิดการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ การเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงมีบทบาทต่อชีวิตของมนุษย์และพลโลกมากขึ้นตามไปด้วย

ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงมีความพยายามในการปฏิรูปการศึกษาโดยเชื่อว่าการศึกษเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ เนื่องจากการศึกษาสามารถพัฒนาศักยภาพของประชาชน สร้างองค์ความรู้และสร้างคนที่มีคุณภาพให้กับสังคม (ศักดิ์ชัย นรวิทย์ และคณะ, 2545, หน้า 1) ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงต้องจัดให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ดังเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีการเปลี่ยนแปลงแนวคิดและวิธีการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นองค์รวม โดยยึดหลักการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งสร้างแหล่งเรียนรู้เพื่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีโอกาสได้เรียนรู้ได้อย่างเท่าทันและทั่วถึง โดยกำหนดไว้ในมาตรา 8 และมาตรา 15 ว่าหลักการจัดการศึกษาเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการพัฒนาสาระกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 5 – 8)

การจัดการศึกษาภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาโดยยึดหลักการจัดระบบโครงสร้างให้เป็นเอกภาพในด้านนโยบายและการปฏิบัติ

เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ซึ่งเป็นการสร้างรากฐานและความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาที่จะสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ มีมาตรฐาน สามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิผล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 6) พระราชบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัติให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาได้ทุกระดับทุกประเภท โดยมุ่งหวังให้เกิดความเสมอภาคของการให้บริการแก่เด็กไทยทุกคนทั้งปัจจุบันและอนาคตในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชุมชน การวางรากฐานการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อนำไปสู่เป้าหมายคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริง กระทรวงมหาดไทยในฐานะเป็นหน่วยงานรับผิดชอบ กำกับ ดูแล ส่งเสริม และสนับสนุนการบริหารการปกครองท้องถิ่น มีนโยบายให้กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาให้เหมาะสมและตรงตามความต้องการ โดยกำหนดมาตรฐานการศึกษาใช้เป็นหลักในการเทียบเคียง ส่งเสริม กำกับ ดูแล ตรวจสอบ ประเมินผล และประกันคุณภาพการศึกษา (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2549, หน้า 5) และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อันได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล เมืองพัทยา กรุงเทพมหานคร และองค์การบริหารส่วนจังหวัด สามารถถ่ายโอนสถานศึกษาเพื่อจัดการศึกษาได้ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนพิเศษ 114ก, 17 พฤศจิกายน 2542, หน้า 53-54)

นอกจากนี้ในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ยังได้บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีอำนาจในการจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้ประชาชนได้เรียนรู้ทุกช่วงวัยตลอดชีวิต ซึ่งถือเป็นการสร้างคนที่มีคุณภาพสู่ชุมชนและสังคม ซึ่งจะส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศต่อไปในอนาคต ผลจากข้อบัญญัติตามกฎหมายฉบับดังกล่าว ในปี พ.ศ.2545 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สวนราชการต่าง ๆ ดำเนินการอยู่ ได้แก่ 1) กรมพัฒนาชุมชนกระทรวงมหาดไทย มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 7,520 แห่ง 2) กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในวัดหรือมัสยิด จำนวน 4,155 แห่ง และ 3) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) กระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการในโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศ จำนวน 2,651 แห่ง ได้ถ่ายโอนมาให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อันได้แก่ เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้รับผิดชอบทั้งหมด ภายใต้ชื่อ “ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก” (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2553, หน้า 2) โดยใช้งบประมาณจากรายได้ของเทศบาล

และองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการ เพื่อมุ่งพัฒนาความพร้อมของเด็กในวัย 3-5 ปี ให้ได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และมีความพร้อมในการเข้ารับการศึกษาต่อในระดับประถมศึกษาต่อไป

การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีปัญหาโดยตลอด ในระยะเริ่มแรกที่โอนมาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีปัญหา คือ 1) เกิดความแตกต่างด้านคุณภาพและมาตรฐานระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดใหญ่กับขนาดเล็ก 2) ครูพี่เลี้ยงเด็กยังไม่ได้รับการพัฒนาในเรื่องของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเท่าที่ควร 3) งบประมาณการจัดการศึกษายังจัดสรรไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงและความจำเป็นในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา เนื่องจากการจัดการศึกษาระดับนี้ไม่ใช้การศึกษาภาคบังคับจึงไม่ได้รับการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ เท่าที่ควร และ 4) จำนวนครูพี่เลี้ยงเด็กและบุคลากรทางการศึกษาไม่เพียงพอกับจำนวนเด็ก (บังอร เทพเทียน และปิยฉัตร ตระกูลวงษ์, 2550, หน้า 28) หลังจากนั้นเป็นต้นมา การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก็ประสบปัญหาโดยตลอดดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยของวันเพ็ญ เดชบุญ (2550, หน้า 64); นิทัศน์ กัตัญญคุณานนท์ (2550, หน้า 254-255); กษิต์เดช จิวน้อย (2550, หน้า 183); จรรยา แสนหล้า (2551, หน้า 124); และสุนิษา อรัญมิตร (2552, หน้า 4) พบว่า การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีปัญหาทุกด้าน ทั้งด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ซึ่งส่งผลให้การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ผลการศึกษาของคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ และผู้พิการ (28 พฤษภาคม 2557, หน้า 1-3) พบว่า ปัญหาในการดำเนินงานด้านเด็กปฐมวัย มีดังนี้ 1) ด้านมาตรฐานการดำเนินงาน มีการใช้มาตรฐานการดำเนินงานที่มาจากหลายหน่วยงาน ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนและสับสนในการดำเนินงานตามมาตรฐาน 2) ด้านการประเมินผลการดำเนินงาน การประเมินผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังไม่เป็นแบบแผนเดียวกันทั่วประเทศและเน้นการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งขาดการประเมินด้านคุณภาพและขาดการนำไปต่อยอดเพื่อพัฒนาการเด็ก 3) ด้านผู้นำและบุคลากร ผู้นำและผู้บริหารท้องถิ่นบางส่วนขาดวิสัยทัศน์และขาดความต่อเนื่องในการดำรงตำแหน่ง บุคลากรมักขาดโอกาสในการพัฒนาฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง รวมถึงขาดความต่อเนื่องในการทำงาน 4) ด้านอาคารสถานที่และอุปกรณ์ ความพร้อมของอาคารสถานที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนเด็กปฐมวัยมีความแตกต่างกันมาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้สูงมักจะมีความพร้อมทางด้านอาคารสถานที่มากกว่า 5) ด้านงบประมาณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนที่เปิดสอนระดับปฐมวัยจำนวนมากขาดงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงาน

จากข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประสบปัญหาต่าง ๆ ได้แก่ ด้านมาตรฐานการดำเนินงาน ด้านการประเมินผลการดำเนินงาน ด้านผู้นำและบุคลากร ด้านอาคารสถานที่และอุปกรณ์ ด้านงบประมาณ และอื่นๆ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิผล ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีคุณภาพต่อไป

คำถามของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีลักษณะอย่างไร
2. รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้หรือไม่อย่างไร
3. คู่มือการใช้รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมในการนำไปใช้หรือไม่อย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน
2. เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน
3. เพื่อพัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีความสำคัญ ดังนี้

1. ได้รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน
2. ได้คู่มือการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ที่มีประสิทธิภาพ
3. เป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรอื่น ๆ นำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือการจัดการศึกษาปฐมวัย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน จากการศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการ แนวคิด และทฤษฎีการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนี้

- 1.1 ขอบข่ายของการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มี 6 ด้าน ดังนี้
 - 1.1.1 ด้านการบริหารจัดการ
 - 1.1.2 ด้านการบริหารงบประมาณ
 - 1.1.3 ด้านการบริหารบุคลากร
 - 1.1.4 ด้านการบริหารวิชาการ
 - 1.1.5 ด้านอาคารสถานที่
 - 1.1.6 ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

- 1.2 กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มี 4 ชั้น ดังนี้
 - 1.2.1 การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม
 - 1.2.2 การสร้างกลยุทธ์
 - 1.2.3 การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ
 - 1.2.4 การควบคุมกลยุทธ์
- 1.3 ประสิทธิภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มี 6 ด้าน ดังนี้
 - 1.3.1 ด้านการบริหารจัดการ
 - 1.3.2 ด้านบุคลากร
 - 1.3.3 ด้านวิชาการ
 - 1.3.4 ด้านคุณภาพเด็ก
 - 1.3.5 ด้านอาคารสถานที่
 - 1.3.6 ด้านชุมชน

2. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มเป้าหมาย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตามระยะของการวิจัย ดังนี้

2.1 ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบ

2.1.1 กลุ่มเป้าหมายผู้ทรงคุณวุฒิ ในการสัมภาษณ์เพื่อนำข้อมูลมาสร้างรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน จำนวน 9 คน ประกอบด้วย

2.1.1.1 นักวิชาการจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 1 คน

2.1.1.2 นักวิชาการจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 1 คน

2.1.1.3 อาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษา มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกทางการศึกษาปริญญามวญ จำนวน 2 คน

2.1.1.4 ท้องถิ่นจังหวัด มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป จำนวน 1 คน

2.1.1.5 ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีวุฒิระดับปริญญาเอก จำนวน 2 คน

2.1.1.6 ผู้อำนวยการกองการศึกษาเทศบาลตำบล มีวุฒิการศึกษา
ระดับปริญญาเอก จำนวน 1 คน

2.1.1.7 ครูผู้สอนในสถานศึกษา เป็นครูผู้สอนระดับปฐมวัย มีวุฒิ
การศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาวิชาการศึกษาระดับปฐมวัย จำนวน 1 คน

2.1.2 กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลการศึกษาพหุกรณี ในการสัมภาษณ์เพื่อ
นำข้อมูลมาสร้างรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน เป็นผู้
เกี่ยวข้องกับการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ใน 2 ศูนย์ ศูนย์ละ 6 คน รวมจำนวน 12 คน
ประกอบด้วย

2.1.2.1 นายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลละ 1 คน รวมจำนวน 2 คน

2.1.2.2 ปลัดเทศบาล เทศบาลตำบลละ 1 คน รวมจำนวน 2 คน

2.1.2.3 ผู้อำนวยการกองการศึกษาหรือหัวหน้าส่วนการศึกษา
เทศบาลตำบลละ 1 คน รวมจำนวน 2 คน

2.1.2.4 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์ละ 1 คน รวมจำนวน 2 คน

2.1.2.5 ครูผู้ดูแลเด็ก ศูนย์ละ 1 คน รวมจำนวน 2 คน

2.1.2.6 กรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์ละ 1 คน รวมจำนวน 2 คน

2.2 ระยะที่ 3 การพัฒนารูปแบบ

2.2.1 กลุ่มเป้าหมายผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตอบแบบสอบถามโดยใช้เทคนิคเดลฟาย
แบบปรับปรุง 3 รอบ จำนวน 21 คน ประกอบด้วย

2.2.1.1 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก
หรือมีตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา
ปฐมวัย จำนวน 2 คน

2.2.1.2 ท้องถิ่นจังหวัด มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป
จำนวน 2 คน

2.2.1.3 นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบล มีวุฒิการศึกษาระดับ
ปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 3 คน

2.2.1.4 ปลัดเทศบาลตำบล มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป
จำนวน 3 คน

2.2.1.5 ผู้อำนวยการกองการศึกษา มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท
ขึ้นไป จำนวน 3 คน

2.2.1.6 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี
ขึ้นไป จำนวน 4 คน

2.2.1.7 ครูผู้ดูแลเด็ก มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน
4 คน

2.3 ระยะที่ 3 การตรวจสอบรูปแบบ

2.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบรูปแบบการบริหาร
เชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล
ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ดังนี้

2.3.1.1 ประชากร ได้แก่ นายกเทศมนตรีตำบล จำนวน 4,252 คน
ปลัดเทศบาลตำบล จำนวน 4,252 คน ผู้อำนวยการกองการศึกษา จำนวน 4,252 คน
หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 4,252 คน ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 21,314 คน และ
ประธานกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 4,252 คน รวมทั้งสิ้น 38,322 คน

2.3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นายกเทศมนตรีตำบล จำนวน 60 คน
ปลัดเทศบาลตำบล จำนวน 60 คน ผู้อำนวยการกองการศึกษา จำนวน 60 คน หัวหน้าศูนย์
พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 60 คน ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 180 คน และประธานกรรมการศูนย์
พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 60 คน รวมทั้งสิ้น 480 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน
(Multi – stage Random Sampling) ขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการคำนวณตาม
วิธีการของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane)

2.4 ระยะที่ 4 การพัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบ

2.4.1 กลุ่มเป้าหมายผู้เชี่ยวชาญ เพื่อประเมินคู่มือการใช้รูปแบบการบริหาร
เชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล
ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

2.4.1.1 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา มีวุฒิการศึกษาระดับ
ปริญญาเอกทางการศึกษาปฐมวัย จำนวน 2 คน

2.4.1.2 ปลัดเทศบาลตำบล มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก
จำนวน 2 คน

2.4.1.3 ผู้อำนวยการกองการศึกษา มีวุฒิการศึกษาระดับ
ปริญญาเอก จำนวน 1 คน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ผู้วิจัยได้ศึกษาแยกเป็นประเด็นได้ดังนี้

1. ศึกษาขอบข่ายการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.1 เอกสารที่เกี่ยวกับการกระจายอำนาจการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553, กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2546), กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546ข), กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2549), กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2553ข), กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2549ข) และสำนักส่งเสริมและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (2555)

1.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ อุทุมพร จามรมาน และจีระพันธุ์ พูลพัฒน์ (2542), อุมา สุคนธมาน (2545), มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2547), บังอร เทพเทียน (2550), ศราวุธ สังกะเพศ (2551), จิราวุธ สิมารักย์ (2553), นภัสสร สว่างโคตร (2553), ปางทอง นาไชย และคณะ (2553), ศศิพันธุ์ เปี่ยมเปี่ยมสิน (2553), ศิรินภา นามมณี. (2553), สิรัชชา วงศ์ประทุม (2553), พรทิพย์พามาบุญ (2554), สายฝน สกุลเดช (2554), สายสมร ปากดี (2554), กิตติศัพท์ ใจทน (2555), ภัทร์ศรีวรรณ สมบรม (2555), รัชณี ธาดา (2555), สำนักส่งเสริมและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (2555), กัญยรัตน์ พรหมทอง (2556), อภิรดี นุ่มมีศรี (2556), นันทน์ภัท วงษ์ไฉ่น้อย และคณะ (2557), มณฑิรา วงศ์รักษา (2557), รัตติยา พนาจันทร์ (2557), ศิริศิลป์ บุตรจันทร์ (2557) และอลิสสา โสศรีสุข (2557)

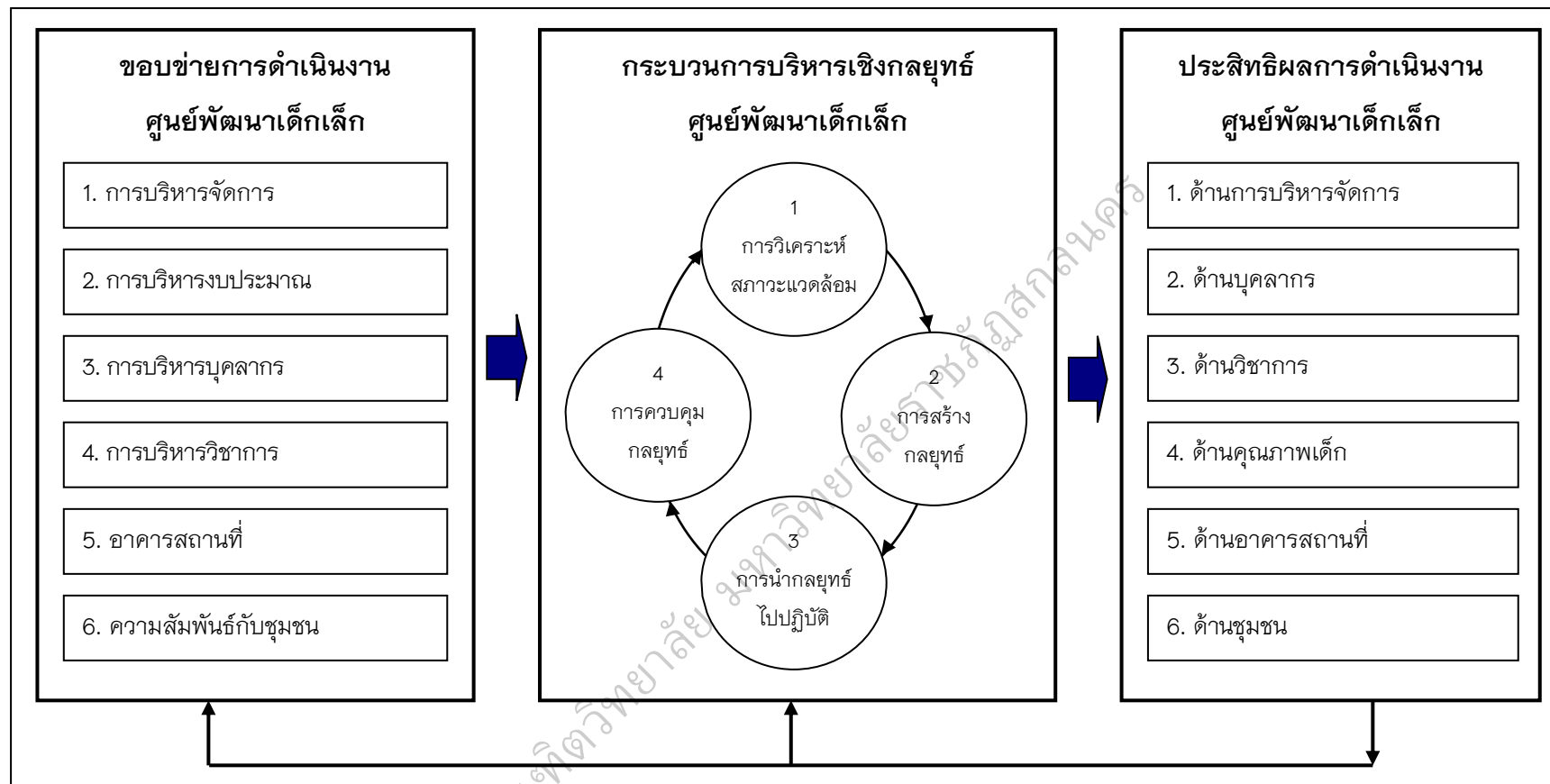
2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ สสภาพร จินดาเดช (2546), สมเจตน์ ภูศรี และคณะ (2551), ประยงค์ มีใจซื่อ (2542), พวงรัตน์ เกษรแพทย์ (2543), สุพานี สฤษฏ์วานิช (2544), วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์ และคณะ (2546), ระติกรณ์ นิยมจันทร์ (2548), สมยศ นาวิการ (2548), มัณฑริกา วิฑูรชาติ (2549), เบญจพร เอี่ยมแสงธรรม (2550), สุพิตรา เศลวัฒนะกุล (2550), เกสรี แจ่มสกุล

(2551), ดุสิต สมศรี (2551), นกุล เห่งดี (2551), ชัตติยา ดวงสำราญ (2552), สมชาย พัชเสน (2552), เกริกยศ ชลาชนเดชะ (2554), อำนาจ วัดจินดา (2555), ศูนย์อำนวยการสร้างอาคาร (2556), ตฤณ ศุภโชคอุตมชัย (2557), Dess and Miller (1993), Thompson & Strickland (1995) และ Wheelen & Hunger (2002)

3. ศึกษาประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจาก สมเจตน์ ภูศรี และคณะ (2551), กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2553ก), นภัสสร สว่างโคตร (2553), มยุรา วรรมเกต (2553), ลีรัชชา วงศ์ประทุม (2553), สายฝน สกุลเดช (2554), สายสมร ปากดี (2554), สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพสถานศึกษา (สมศ.) (2554), กิตติศัพท์ ใจทน (2555), สำนักส่งเสริมและพิทักษ์เด็ก (2555), สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก (2555), องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งก่อ (2555), กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2556), นันทน์ภัส วงษ์ไ่ม่น้อย และคณะ (2556), เบญจวรรณ สอนศรี (2556) และประภัสสร รัตสิงห์ (2557)

ผู้วิจัยนำเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อหา

1) องค์ประกอบของการบริหารเชิงกลยุทธ์ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ 3) ประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นำมาเขียนเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย ได้ดังภาพประกอบ 1

รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

นิตยสารศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจถูกต้องตรงกัน ผู้วิจัยจึงกำหนดนิตยสารศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบ หมายถึง องค์ประกอบและวิธีดำเนินการที่สร้างและพัฒนาขึ้นเพื่อดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย
2. กลยุทธ์ หมายถึง เทคนิค วิธีการ และแนวทางการปฏิบัติที่สำคัญที่จะทำให้องค์การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้
3. การบริหารเชิงกลยุทธ์ หมายถึง กระบวนการวางแผนและการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ขององค์กร
4. รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง องค์ประกอบและกระบวนการบริหารที่ส่งผลให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย มี 3 องค์ประกอบ ดังนี้
 - 4.1 องค์ประกอบที่ 1 ขอบข่ายการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง ภาระงานในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มี 6 ด้าน ประกอบด้วย
 - 4.1.1 ด้านการบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินงานด้านธุรการ และการบริหารทั่วไปในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย
 - 4.1.1.1 การดำเนินงานด้านธุรการ ได้แก่ งานรับหนังสือ งานส่งหนังสือ งานจัดเก็บและค้นหาเอกสาร และงานเผยแพร่ข้อมูล
 - 4.1.1.2 การให้บริการส่งเสริมสนับสนุน ได้แก่ อาหารกลางวัน อาหารว่าง อาหารเสริม (นม) เครื่องนอน วัสดุ สื่อ อุปกรณ์การศึกษา และวัสดุครุภัณฑ์ การตรวจสอบสุขภาพเด็ก และการจัดรถรับส่งเด็ก
 - 4.1.1.3 กิจการนักเรียน ได้แก่ การปกครองนักเรียน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ
 - 4.1.1.4 การดำเนินงานคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง การจัดประชุมเพื่อร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ และร่วมประเมินผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 - 4.1.2 ด้านการบริหารงบประมาณ หมายถึง การดำเนินงานด้านการเงินของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย
 - 4.1.2.1 เงินที่ได้รับการอุดหนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้แก่ เงินเดือน ค่าจ้าง เงินรายหัว

4.1.2.2 เงินที่ได้รับการอุดหนุนจากเงินรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เงินโบนัส

4.1.2.3 เงินรายได้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.1.3 ด้านการบริหารบุคลากร หมายถึง การดำเนินงานด้านครูผู้ดูแลเด็ก และหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย

4.1.3.1 การดำเนินงานด้านการสรรหา/บรรจุและแต่งตั้ง

4.1.3.2 การกำหนดอัตราบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.1.3.3 การปรับสภาพพนักงานจ้างทั่วไป

4.1.3.4 การคัดเลือกหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.1.3.5 การกำหนดค่าตอบแทน สิทธิสวัสดิการ

4.1.3.6 การมาปฏิบัติราชการ

4.1.3.7 การประเมินผลการปฏิบัติงาน

4.1.3.8 การพัฒนาบุคลากร

4.1.4 ด้านการบริหารวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้แก่เด็ก การนิเทศการศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย

4.1.4.1 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

4.1.4.2 การจัดประสบการณ์/การจัดกิจกรรมประจำวัน

4.1.4.3 การเขียนแผนการจัดประสบการณ์

4.1.4.4 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี

4.1.4.5 การวัดผลและประเมินผล

4.1.4.6 การนิเทศการศึกษา

4.1.4.7 การวิจัยในชั้นเรียน

4.1.4.8 การประกันคุณภาพการศึกษา

4.1.5 ด้านการบริหารอาคารสถานที่ หมายถึง การดำเนินงานด้านอาคารเรียนและอาคารประกอบ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย

4.1.5.1 การดำเนินงานด้านอาคารเรียนและอาคารประกอบ

4.1.5.2 การดำเนินงานด้านสภาพแวดล้อม

4.1.5.3 การรักษาความปลอดภัย

4.1.6 ด้านการบริหารความสัมพันธ์กับชุมชน หมายถึง การดำเนินงานด้านการสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจากองค์กรภายนอก ประกอบด้วย

4.1.6.1 การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

4.1.6.2 การสร้างเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.1.6.3 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

4.1.6.4 การประชาสัมพันธ์ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.2 องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ หมายถึง การวางแผนและดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย

4.2.1 การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม หมายถึง การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก เพื่อให้ได้ผลสรุปสำหรับการกำหนดกลยุทธ์เพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย

4.2.1.1 การวิเคราะห์จุดแข็ง เป็นการวิเคราะห์สิ่งที่คุณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินการได้ดี

4.2.1.2 การวิเคราะห์จุดอ่อน เป็นการวิเคราะห์สิ่งที่คุณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังทำได้ไม่ดีหรือทำไม่ได้

4.2.1.3 การวิเคราะห์โอกาส เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่เอื้อให้การดำเนินงานของคุณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

4.2.1.4 การวิเคราะห์อุปสรรค เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่ทำให้การดำเนินงานของคุณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

4.2.2 การสร้างกลยุทธ์ หมายถึง การวางแผนการดำเนินงานของคุณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ประกอบด้วย

4.2.2.1 การกำหนดวิสัยทัศน์ เป็นการกำหนดจุดหมายปลายทางของคุณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ต้องการจะเป็นไปในอนาคต

4.2.2.2 การกำหนดพันธกิจ เป็นการกำหนดกรอบและขอบเขตการดำเนินงานของคุณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อให้วิสัยทัศน์เป็นจริง

4.2.2.3 การกำหนดเป้าประสงค์ เป็นความคาดหวังหรือผลที่คุณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องการที่จะบรรลุวัตถุประสงค์หลังจากได้ดำเนินงานตามกลยุทธ์ที่กำหนดไว้

4.2.2.4 การกำหนดกลยุทธ์ เป็นการกำหนดแนวทางการดำเนินงานของคุณศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.2.3 การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ หมายถึง การนำกลยุทธ์ไปดำเนินงาน เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย

4.2.3.1 การมอบหมายงานรับผิดชอบให้แก่บุคลากร เป็นการออกคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบการดำเนินงาน/กิจกรรมในการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์

4.2.3.2 การจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณ เป็นการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ และงบประมาณเพื่อใช้ในการดำเนินงาน/กิจกรรมตามแผนกลยุทธ์

4.2.3.3 การดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ เป็นการจัดกิจกรรมตามแผนกลยุทธ์ที่กำหนดไว้

4.2.4 การควบคุมกลยุทธ์ หมายถึง การกำกับ ติดตาม และประเมินผล การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นำผลการประเมินไปวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและ กำหนดกลยุทธ์เพื่อนำไปปฏิบัติให้ดีขึ้นต่อไป ประกอบด้วย

4.2.4.1 การติดตามผลการดำเนินงาน เป็นการกำกับ ติดตาม สอบถามความก้าวหน้าของการดำเนินงาน

4.2.4.2 การวัดและประเมินผล เป็นการตรวจสอบเพื่อประเมินผล ความสำเร็จการดำเนินงาน

4.2.4.3 การรายงานผล เป็นการแจ้งผลการประเมินความก้าวหน้า ในการดำเนินการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

4.3 องค์ประกอบที่ 3 ประสิทธิภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง ความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลในเขตภาค ตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มี 6 ด้าน ประกอบด้วย

4.3.1 ประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการ หมายถึง ความสำเร็จในการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย

4.3.1.1 ด้านบริหารทั่วไป

4.3.1.2 ด้านการให้บริการสนับสนุน

4.3.1.3 ด้านการดำเนินงานคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.3.1.4 ด้านการบริหารงบประมาณ

4.3.1.5 ด้านการบริหารงานบุคคล

4.3.1.6 ด้านการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.3.2 ประสิทธิภาพด้านบุคลากร หมายถึง ความสำเร็จในการดำเนินงาน
ของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย

4.3.2.1 ด้านหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.3.2.2 ด้านครูผู้ดูแลเด็ก

4.3.3 ประสิทธิภาพด้านวิชาการ หมายถึง ความสำเร็จในการดำเนินงาน
ด้านวิชาการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย

4.3.3.1 ด้านหลักสูตร

4.3.3.2 ด้านการจัดประสบการณ์/การจัดกิจกรรมประจำวัน

4.3.3.3 ด้านการเขียนแผนการจัดประสบการณ์

4.3.3.4 ด้านสื่อและนวัตกรรมการจัดประสบการณ์เรียนรู้

4.3.3.5 ด้านการวัดผลและประเมินผล

4.3.3.6 ด้านการนิเทศการศึกษา

4.3.3.7 ด้านการวิจัยในชั้นเรียน

4.3.3.8 ด้านโภชนาการ

4.3.3.9 ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

4.3.3.10 ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

4.3.4 ประสิทธิภาพด้านคุณภาพเด็ก หมายถึง ความสำเร็จในการพัฒนา
เด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย

4.3.4.1 ด้านพัฒนาการด้านร่างกาย

4.3.4.2 ด้านพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ

4.3.4.3 ด้านพัฒนาการด้านสังคม

4.3.4.4 ด้านพัฒนาการด้านสติปัญญา

4.3.4.5 ด้านความพร้อมศึกษาต่อในขั้นต่อไป

4.3.5 ประสิทธิภาพด้านอาคารสถานที่ หมายถึง ความสำเร็จในการ
ดำเนินงานด้านอาคารและสถานที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย

4.3.5.1 ด้านอาคารและอาคารประกอบ

4.3.5.2 ด้านสภาพแวดล้อม

4.3.5.3 ด้านความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.3.6 ประสิทธิภาพด้านชุมชน หมายถึง ความสำเร็จจากการสนับสนุนของ
ส่วนต่าง ๆ ภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย

4.3.6.1 ด้านการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

4.3.6.2 ด้านการส่งเสริมเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5. เด็กเล็ก หมายถึง เด็กที่มีอายุระหว่าง 2-5 ปี ที่เข้ารับการอบรมเลี้ยงดู และพัฒนาความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

6. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

7. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน หมายถึง พื้นที่เป้าหมายในการพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน จำนวน 12 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น นครพนม บึงกาฬ มหาสารคาม มุกดาหาร ร้อยเอ็ด เลย สกลนคร หนองคาย หนองบัวลำภู และอุดรธานี

8. เทศบาลตำบล หมายถึง เทศบาลตำบลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

9. นายกเทศมนตรี หมายถึง นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

10. ปลัดเทศบาล หมายถึง ปลัดเทศบาลตำบลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

11. ผู้อำนวยการกองการศึกษาหรือหัวหน้าส่วนการศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการกองการศึกษาหรือหัวหน้าส่วนการศึกษาเทศบาลตำบลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

12. หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง บุคคลที่เทศบาลตำบลคัดเลือกและแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รับผิดชอบดูแลบุคลากรและการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

13. ครูผู้ดูแลเด็ก หมายถึง บุคคลที่ได้รับการบรรจุและแต่งตั้งจากเทศบาลตำบล ตามเกณฑ์การสอบบรรจุของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และบุคคลที่ได้รับการว่าจ้างจากเทศบาลตำบลเพื่อปฏิบัติหน้าที่หลักในการอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ให้เด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

14. ประธานคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากเทศบาลตำบลให้เป็นประธานคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก